

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

De Personis Ecclesiasticis, Earumque statu, Dignitate, munere, &
Immunitate

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

Titulus X. De Cardinalibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61816](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61816)

VI. Iidem iudicant de causis episcoporum sibi subditorum, 1. cum ad eos appellatur, 2. Cum vacante ecclesia Metropolitana postulatur Patriarcha, ut disponat de rebus ad Metropolitanum pertinentibus. 3. In casu consuetudinis vel privilegii. 4. Cum de negotio arduo, quod in Concilio provinciali decidi nequit, controversatur. 5. Cum Metropolitanus est negligens, defectum illius supplet Patriarcha. 6. In causa Archiepiscopi Patriarcha iudex est. 7. An iusta sit excommunicatio inferioris, cognoscit. 8. Iudicat, an appellatio à sententia Episcopi ad Papam facta, sit legitima. *Vivianus in Ration. pag. 432. Alagona in comp. pag. 155. Lorich V. Patriarcha. n. 2.*

VII. Patriarchæ sedem figere solent, & debent in nobiliore loco, seu Urbe, ubi Reges & Princeps commorari solent, quod tempore Clementis Papæ constitu-

tum *Anacletus in epist. 2. ad Episcopos Italiae* indicat his verbis. Provincia multo ante Christum tempore divisæ sunt maxima ex parte, & postea ab Apostolis, & B. Clemente prædecessore nostro ista divisio est renovata. In capite omnium Provinciarum, ubi dudum erant primates sæculi, ac prima iudiciaria potestas &c. ipsis quoque in civitatibus & locis nostros Patriarchas vel Primates, qui unam eandemque formam tenent, licet diversa sint nomina, leges divinæ & ecclesiasticæ esse iusserunt, ad quos Episcopi, si necesse fuerit, confugerent, eosque appellarent, & ipsi Primatum nomine fruerentur. *Mosconius l. 1. c. 8. Lancel l. 1. tit. 5. Alexand. ab Alexandro. l. 2. Genial. dierum c. 27. Bellarm. l. 1. de Pontifice c. 23. & 24. Tholosan l. 47. Synogram. c. 32. Barb. in c. Humilis. de Maior. & obed.*

TITULUS X.

De Cardinalibus.

Primum in Hierarchia ecclesiastica locum à summo Pontifice Cardinales obtinent, qui Consilarii, Coadiutores, & administri sunt in rebus arduis. *c. Per Venerabilem l. 4. Decr. tit. 17.* Iidem oculi vocantur, & lucernæ unius candelabri à Petro Damiani: item pars prima & membra ipsius Papæ, ut tradit *Paulus V. in Bulla Romana c. 8.* & purpurati *in Rubr. de iurisd. omn. Ind. n. 15.* Illorum dignitas regie comparatur à *Sixto V. in Const. 50. in princ. & 5. Præterea Laert. in Bullar. tom. 1. pag. 282. Collect. Decis.*

Apostol. 131. Martiu. Polon. in Chron. l. 2. pag. 96. Henriq. l. 10. c. 27. Barb. in c. Execrabilis de præben. in 6. Ad Contenz. l. 6. c. 37.

§. I.

Nomen, & Origo Cardinalium.

I. **C**ardines in cælo duo poli appellantur Arcticus, & Antarcticus, quis circa illos immobiliter fixos cæli globus voluitur. Legimus etiã ventos Cardinale

males & quatuor mundi partes Cardinales; Virtutes Cardinales apud *S. Ambr. l. 5. in Luc.* Primarios Donatistarum *S. Augustinus* Cardinales nominavit. Simili modo Cardinalia appellamus, quæcunque magna & eminentia sunt. Quod igitur Consiliarij & administri proximi ac primarii summorum Pontificum Cardinales dicantur, dignitatem illorum, & superam eminentiam arguit, cuius rei causa recens ab *Vrbano VIII.* Eminentissimi titulo aucti sunt. *Silv. V. Cardin. Aluar. Pelag. de plan. eccl. l. 2. art. 16. Moscon. l. 1. c. 5.*

II. De prima origine variant Scriptores, sed rem ipsam intuenti facile apparebit ab initio Ecclesiæ fuisse. Nam à *S. Petro* usque, cuius collaterales fuerunt *Linus, Cletus, & Clemens*, semper aliqui ad consilia intima à summis Pontificibus adhibiti sunt. Sub *Silvestro Papa Victor & Vincentius* in Concilio Nicæno præsederunt, quod munus eximium, & Cardinalium proprium est. Nomen quod attinet, ante *Gregorij M.* tempora raro auditum, & paucis tributum videtur. Nec *Onuphrius* audio, qui cepisse ait *Cleti & Evaristi* ætate. Distingui autem sub *Silvestro* primum cœperunt, cum antea commune nomen omnibus esset, qui vel maiori ecclesiæ, vel cæteris episcopis & Diaconis præsiderent. *Laudens. Q. 7. Mosconius l. 1. Par. l. c. 5. Stapleton. de magnit. Rom. Eccl. l. 2. c. 13. Loricinus in thesaur. V. Cardinalis. Polydor. Virg. de invent. rer. l. 4. c. 9.*

III. Numerum si quæris, usque ad annum Christi 1125. sub *Honorio Papa* 53. fuere. Inde incertus mansit usque ad annum 1276. Postea augeri cœpit, ita tamen, ut sub *Bonifacio VIII.* tantum 20. essent. In Concilio Constantiensi decretum est,

ne 24. numerum excederent. At *Sixtus IV.* plures quàm 30. creavit. *Alexander VI.* quinquagesimum artigit. *Leo X.* ad 65. una vice supra 30. creando. *Paulus IV.* quinque supperaddidit. *Pius IV.* septuaginta sex habuit. *Sixtus V.* denique septuagesimum numerum deficiavit exemplo *Mosis*, cui 70. seniores in adiutorium à Deo dati sunt, illum postea numerum *Clemens VIII.* complevit. *Turrecrem. l. 1. c. 80. Franc. Leo in thesaur. fo. eccl. Par. 1. c. 2.*

IV. Ex his liquet, errare Panormitanum cum aliis quibusdam existimantibus, à Christo Domino Cardinales institutos esse in 72. discipulis, quos elegit, & ad prædicandum misit. Nam si ordines sacros excipias, quibus alii sunt episcopi, alii Sacerdotes, alii Diaconi, nihil remanet Cardinalibus, quàm assistere summo Pontifici, negotia ecclesiæ tractare & providere ea, quæ ad totius ecclesiæ incolumitatem pertinent, quod totum humani juris & arbitrii est. Pontifex igitur, & quidem solus Cardinales eligit & creat, ita ut nec ipse Cardinalium Senatus, cum Ecclesia Pontifice viduata est, ullum Cardinalem creare possit. *Glo. in Clem. ne Romana V. Potestatis de elect.* Imò nullibi legimus à Conc. Generali quempiam Cardinalem nominatum esse, cui tamen eam potestatem negare non aulam. *Flamin. de resig. l. 2. q. 1. Barbos. in c. Excommunicatis de off. legati.*

V. In Conc. Tr. Sess. 24. c. 1. definitur, in electione Cardinalium eadem observanda esse, quæ in electione episcoporum, ut nimirum de vita, ætate, doctrina, & reliquis dotibus inquisitio fiat, & non ex una tantum sed omnibus totius orbis nationibus sumantur, prout idonei reperti fuerint:

sint: nē videlicet Dignitates & munera non hominibus, sed meritis & virtutibus debita ab illa natione, in qua summus Pontifex residet, per ambitionem, quasi propria sibi accipiantur. *Franc. Leo in Thesaur. fori eccl. Par. 1. c. 2. Efferen in Manuali polit. p. 656.*

VI. Creatio Cardinalium quamvis unico verbo perfici queat, à summo Pontifice, communiter tamen certæ quædam cæremonix adhibentur puta traditio pilei, immissio annuli &c. Absentibus subinde per literas indicatur, & insignia mittuntur. *V. Paleotum de Cardinal. Par. 1. Q. 5. Zerolam Par. 1. V. Cardinales.*

§. II.

De Cardinalium Dignitate, & officio.

I. Cardinalium gradus triplex est, Episcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum. Episcopi sex sunt, presbyteri 50. Diaconi 14. Atque ex his conflatur numerus 70. quem Sixtus V. præscripsit. Quæ cuique attributa sit Ecclesia, inuenios apud *Mosconium pag. 26. & seq.* qui recensitis omnium titulis, subdit Cardinales in illis habere iurisdictionem episcopalem. *c. His qua de mai. & obed. Vnde conferre possunt omnia beneficia, Canonica, præbendas, aliaque officia, siue curata, siue non curata sint. Azor 11. l. 4. c. 1. Polyd. de inue. rer. l. 4. c. 9.* Addit *Zerola*, modò Sacerdotes sint, ordines minores conferre. *V. Cardin. ci. fin.*

II. Dignitas Cardinalium æstimari potest 1. ex comparatione cum statu politico. Cū enim multò nobilior sit ecclesiasticus Status, in quo Sacerdotes, episcopi,

& alii Prælati fulgent, eorum, quibus præstant, maxima dignitas erit. 2. ex officio illorum, de quo paulò post. 3. ex titulis, quibus iam olim honorati fuerunt. *Constantinus M.* in Edicto suo. *Viris, inquit, diversi ordinis, Reverendissimis clericis, S. R. E. seruiantibus illud culmen singularis potentix, & præcellentix habere sâcimus, cuius amplissimus noster Senatus videtur gloria adornari, id est, Patritios, & Consules effici: nec non & cæteris dignitatibus imperialibus eos promulgamus decorari, & sicut imperialibus extat decorata militia, ita Clerum S. R. E. adornari decernimus. Item à *S. Bern. l. 4. de Confid.* vocantur Collaterales, & Coadiutores summi Pontificis. In decretalibus verò *et. de elect. in 6.* principales Assessores, Consiliarii, & in executione Principalis officii Cooperatores. 4. ex privilegiis multis, & magnis, de quibus infra, §. 3. Summum gradum & Dignitatem Cardinalium, *Barb. & Manfr. apud Moscon. pag. 19.* probat 1. quia cum Papa iudicant orbem terræ, & à nemine, quàm à Papa iudicantur. 2. quia eorum consilio totus mundus regitur. 3. quia sunt cardines, super quibus uniuersi orbis machina voluitur. 4. quia in Ecclesia Dei tenent principatum. 5. quia à Papa membra appellantur. 6. quia Senatus illorum diuinus est. 7. quia locum Apostolorum tenent. 8. quia eligunt Pontificem, & eliguntur. 9. quia speciali ornamento decorantur. 10. quia maioribus negotiis præsunt, 11. quia Papa inter Cardinales connumeratur. Ita illi rem eandem diversis nominibus exaggerando. *Vigner. Instit. p. 631 Lorich. in. thesau. V. Cardinalis num. 5. Cardin. Tuschus conclus. 96. & seq.**

Y

III. Car-

III. Cardinales vestiuntur purpura, quæ diversarum Virtutum Symbolum est, Charitatis, Fortitudinis, regis potestatis. *Mosconius* fieri censet propter mysterium Salvatoris nostri, qui à ludæis purpura ornatus fuit, & præter intentionem Rex salutatus. Nec aliæ causæ desunt Nam si purpura Regum propria est, & Cardinales Regibus honore supæates, iidem frui insignibus convenit. Et hæc fortè Pontificum prima cura fuit. *Barbat. de Card. par. 1. Q. 1. Mansfr. c. 8. privil. 24. Lassan. in Catal. par. 4. Conf. 10. Bozius de iure Statu. l. 1. c. 12. Tholos. l. 2. tit. 9. c. 3. Busæus de statu Cardinal. c. 2. Lorich. in Thes. V. Cardinalis num. 6. Viguierius de Statibus. §. 11.*

IV. Officium Cardinalium, summotis quæ communia sunt, in duobus consistit. Primum enim in demortui Pontificis locum eligere & subrogare alium possunt, ac debent. Deinde summo Pontifici assistere, eum in administranda ecclesia consilio & opera fideliter adiuvare. *Bellarmin. l. 9. De cler. cap. 9. Sanch. l. 2. Conf. cap. 1. D. 10. Mussus in Conc. de Cath. Petri. Quem in finem bis in hebdomada apud summum Pontificem olim conveniebant, nunc verò cum negotiorum moles decreverit, semel tantum. Vocatur is conventus Consistorium. Summa igitur prudentia præditi sint oportet, in quorum directione, & consiliis Respublica Christiana tuto conquiescat. c. Excommunicatis de off. leg. & ibi Barb. Tholosan. l. 15. Syn. cap. 4. VV. Ferdin. ab Efferen in Idolo polit. p. 659. Busæus de Statu Card. c. 3. Az. 11. l. 3. c. 4. Diana Par. 5. tr. 2. ref. 73.*

V. Quia Pontificem eligendi potestas in Senatum Cardinalium translata est, quemadmodum electus Pontifex dignitate præcellit Imperatorem, sic Electores Imperatoris Cardinalibus minores esse censentur. Certè Pontifex è vivis sublato Ecclesiam ipsi regunt, & administrant, usque dum alius surrogatus fuerit. *c. Licet. De elect. c. Vbi periculum eo. in 6. c. in nomine. Dist. 23. Sivo. V. Cardinalis. Az. l. cit. Contzen l. 6. polit. c. 39.* Quomodo autem Suprema Pontificum potestas in Cardinalibus maneat à *Silvestro explicatur V. Cardinalis. & Az. 11. l. 3. c. 4.* Manet nimirum quasi in radice seu causa, non verò quoad actualem iurisdictionem, & plenitudinem potestatis. De potestate legislativa Collegii Cardinalium. *Suar. l. 4. de leg. c. 6. docet, non extendere se ad novas leges toti Ecclesie præscribendas, sed ea tantum ordinanda, quæ ad electionem Pontificis, defensionem Ecclesie, & avertenda pericula pertinent. Clem. ne Romani. de elect. c. ubi periculum. eod. in 6.*

VI. Ex Constitutione Nicolai II. quæ refertur in *c. si quis pecunia, dist. 79.* potestatem habent Cardinales Pontificem, pecunia, metu, aut favore intrusum expellendi, & alium substituendi, adhibito etiam brachii secularis auxilio. Similiter in electione duorum, seu Schismate licet illis Concilium cogere, & decidere controversiam. Quod si hoc, (ait *Nicolaus Papa*) intra Urbem perficere nequiverint, in loco, qui eis placuerit, eligant, quem digniorem, & utiliorem Apostolicæ Sedi perspexerint, concessâ ei auctoritate regendi, & disponendi

ponendi res ad utilitatem S. R. E. secundum quod ei melius videbitur. *Boerius in Tr. de auctor. Consilii p. 202. Azor 11. l. 4. c. 2. Barb. Collect. Decisio Apost. 131.*

VII. Præter alia officia maiora solis Cardinalibus committi solita, legationes singulari virtute, & doctrina ornatis demandantur cum multis gratiis, & privilegiis. Vnde Cardinalis Legatus conferre potest beneficia ecclesiastica etiam devoluta ad Papam. *c. Officii de off. leg. in 6. quod aliis Romanæ Ecclesiæ legatis non tribuitur: Idem absolueret potest excommunicatos propter iniectionem manuum in clericos, undecumque adveniant. Mare transiens utitur insignibus Sedis Apostolicæ, equo albo, vestibus rubris, freno, calcaribus deauratis, & id genus aliis. c. Antiqua de privil. Canisius l. 1. last. tit. 17. Franc. Leo in thes. l. 1. c. 2. num. 17. Barb. Collect. Decis. Apost. n. 131. V. inf. tit. xi.*

VIII. Cardinales licet Episcopi non sint, in ecclesiis tituli sui possunt, ut veri Episcopi insignibus Episcopalibus uti: minores ordines conferre, & dare benedictionem solennem: Item visitare prædictas ecclesias, Clericos illius corrigere, suspendere, interdiceret, excommunicare. *c. His qua de mai. & obed. Franc. Leo in thesaur. fo. eccl. l. 1. c. 2. n. 6*

IX. Cardinali à summo Pontifice habenti commissioe creditur etiã in præiudicium tertij, si testetur de commissis sibi à Papa, vel aliis ad eum deferendis, eaque solita sint à Papa concedi, & non nisi in directè cedunt in præiudicium alterius. Creditur quoque illi in Romana Curia de gestis coram se absque actis & scriptis. Na-

var. l. 3. Consil. 6. Cardin. Tuscbus concil. 103. Zerola Pa. 1. V. Cardinales. Nam sicut ea pars æris, quæ à terra plus distat, purior, ita Eminentissimorum fides Sanctior esse præsumitur.

X. Quæ propria personæ summi Pontificis contentor, Cardinalibus minimè licent Neque enim alios Cardinales creare, nec Cardinalem legatum mittere, nisi ad id paratum possunt, nec à Papa missum, nisi gravi causa revocare. Nova Statuta quoque, & Indulgentiarum elargitio prohibita illis. *Glo. in c. Vbi periculum. de elect. in 6. Mosconijs l. 1. c. 6. Azor 11. l. 4. c. 3.*

§. III.

De Privilegijs Cardinalium.

MULTIS privilegijs gaudere comperitur est. Non pauciora ducentis aliqui enumerant. Alii minore numero contenti sunt. Potiora vide.

1. Qui in Cardinalem eligitur, hoc ipso ab omni patria potestate liberatur. *Glo. in Extrav. Execrabilis de præb. inter Ioann. XXII. Barb. in c. officii. de off. leg.*

2. Cardinalis inops à summo Pontifice alendus est, quia convenit membris à capite subveniri. Tales ferè sunt assumpti ex Ordinibus mendicantium, & qui carent redditibus Commendarum & Episcopatum. *Card. alb. q. 42. Azor 11. l. 3. c. 3. ci. fin. Barbat. de Cardinalib. Q. 6. Mansfr. Decis. 224.*

3. Nulla sententia suspensionis vel interdicti, quomodo cumque promulgata afficiatur, nisi eorum mentio specialis fiat. Quomodo autem alijs Con-

ditionibus & Bullis teneatur *V. ap. Azor l. 5. c. 11. Q. 5.* Non teneri Regulis Cancellariæ Apostolicæ tradit *Frans. Leo in thes. fo. eccl. l. 1. c. 2. n. 9. Felinus c. in eos n. 2. de heres.*

4. Quamvis Summi Pontificis Vicarius in Vrbe plenam iurisdictionem habeat, illi tamen, qui Cardinalibus seruiunt, vel subiecti sunt, non à Vicario Urbis sed à propriis iudicibus iudicantur *Card. Alb. Q. 42. Azor. 11. l. 3. c. 3.*

5. Qui Cardinalem offendunt, ut rei lætæ maiestatis puniuntur, quia summi Pontificis quasi membra sunt: præterea ipso jure excommunicati sunt. *c. felix de pæn. l. 6.* De aliis excommunicationibus *V. Bonacinam in Comp. V. Cardinales. Adam. Contzen l. 6. c. 35.*

6. In condendis testamentis gaudent militum privilegio: nec legibus civilibus, quæ certam formam præscribunt, obstricti sunt. *Card. Alb. q. 15. Azor. 11. l. 4. cap. 3. Cardin. Tuschus Conclus. 100.*

7. Consuetudo obtinuit, ut si Cardinalis reo ad patibulum ducto occurrat, eum quæ veste aut pileo tegat, immunis dimittatur. *Saluetus. Castrensis. Laudensis. Baldus. Capola. Panorm. Lasius. Afflictus. Marr. de Bellenzinis. Remig. de Conuii.* Excipe damnatos ob crimen falsi, hæresis, lætæ maiestatis, & quodlibet aliud horrendum & atrox crimen. *Paris puer. de Syndicatu p. 356. Duenas reg. 81. Julius Clarus tamen l. 5. §. fin. cap. 98.* nunquam id à se visum testatur, suadet quæ si eiusmodi casus eveniat, liberandum à præfixo supplicio reum, & ad tritemes dimittendum.

8. Non obligantur ad residendum in beneficiis, sed quia in Curia Romana

Pontifici assistunt, pro residentibus agnoscuntur. Similiter illorum familiares. Excipe beneficia, quibus cura animarum adiuncta est, iuxta præscriptum *Concil. Trident. sess. 23. c. 1.* cui frustra se opponunt nonnulli apud *Azor. 11. lib. 3. cap. 4. Q. 3.*

9. Liber sunt à solutione decimarum, & obsequio Charitativo à Papa imposito. *Lancel. l. 2. c. 2.* Tenentur autem contribuere de fructibus beneficiorum pro Seminario in diocesi, ubi erigitur. *Con. Tr. Remiss. Sess. 23. pag. 341. Barb. de potest. Episc. P. 3. Alleg. 77.*

10. A sententiâ Collegij Cardinalium non datur appellatio. Quin nec ab unius Cardinalis lata sententiâ in causa, cuius eum summus Pontifex constituit Iudicem, cum clausula Appellatione remota.

11. In Cardinalem electus priora beneficia retinere potest. V. g. Episcopatum, Archiepiscopatum, quem habet in titulû, non tam jure, quàm tacito Pontificis consensu & indulgentia, ut cum *Card. alb. Marr. Laud. & aliis quibusdam loquitur Azor. 11. l. 4. c. 3. q. 5.*

12. *S. Silvester in Rom. Synodo:* constituit, ut presbyter Cardinalis, si contingat eum graviter laesi, non nisi 44. testibus condemnetur: Diaconus autem Cardinalis urbis Romæ non nisi 27. testibus, qui omnes sint absq; ulla infamia. *c. Præsul. 2. q. 5. Abb. ibid. Decianus l. 2. c. 21. n. 35.*

13. Cardinales non episcopi nec legati, quamvis communi iure nõ habeant potestatem eligendi confessarium, habent tamen ex consuetudine, non ipsi modò, sed familiares quoque commentales. *c. Ne pro dilatione de pæn. & remiss. Soto in 4 D. 18. ar. 2. Henrig. l. 10. c. 27. m. 3. Tolet. l. 3. c. 13. n. 5.*

14. Pres-

14. Presbyteri Cardinales ex consuetudine possunt minores Ordines conferre suis familiaribus *Ioan. Andr. in c. 1. de supplen. negl. Pral. Barb. de potest. ep. par. 2. alleg. 3.* Familiaris censetur, qui victum, & ministerium aliquod certum obtinet, uti à *Rot. a. decisum est. decis. 584.*

15. Palmarium est, quod ordinariè de illorum Collegio & corpore tantum eligendus est, qui toti Ecclesiæ præsit, S. Petri successor, & Christi in terris Vicarius. *6. ubi periculum de elect. in 6. Can oportebat dist. 79. Azor. II. l. 4. c. 1. q. 3. Tholos. l. 15. Syn. c. 4. n. 2.* Non repugnat tamen subinde alium non Cardinalem extollere, & coronare, cum ad id muneris totius orbis dignissimus quæri debeat. *Henriq. l. 10. c. 27.* **NOTA.** Cardinalis qui ab obedientia Papæ recedit, non gaudet privilegiis sibi concessis, ita ut excommunicationem incurrat, qui ipsum lædunt. *Cardin. Tuschus Concl. 102.*

§ IV.

De Vestitu Cardinalium ordinario.

I. Cardinalium habitus ordinarius coloris rubri & violacei est: sub rubro, qui ex prædictis mixtus videtur, in tertiâ Adventus Dominicæ, & quartâ Jejunii majoris utuntur. Materia est lana, aliquando tela sericea: holosericum, & qui cognatus illi, non attingunt. Cum toga violacea utendum, Pileus & reliqua ejusdem coloris sunt. In lectu similiter, nisi quod aurum omne desit, etiam in limbo Pilei. Rubræ togæ jungitur Pileus subrubri coloris, cum ornamentis ejusdem generis.

II. Tempore Adventus excepta Dominica tertiâ, à septuagesima usque ad tempus Paschale, feriis sextis, vigiliis, quatuor temporibus, die commemorationis animarum, & quocunq; alio exequiarum violaceo habitu utuntur: neque tunicam ex sericeo filo gestare fas. Excipe quatuor tempora post Pentecosten proximè, ubi rubro colore utuntur: festa item duplicia, quæ in feriam sextam incidunt extra Adventum, & Quadragesimam: præterea Festum Annunciationis B. V. cum in Quadragesima celebratur: Vigiliam Nativitatis Dominicæ usque ad Octavam trium Regum, Dominicam Paschatis usque ad Festum SS. Trinitatis, totam Octavam Corporis Christi, & Assumptionis Deiparæ, omnium Sanctorum, Patroni Urbis Romæ, & Ecclesiarum titularium, creationis, & coronationis Papæ, Festum Cathedralis Petri denique solennia Festa, dies publicæ lætitiæ dedicatos, quibus omnibus coloris rubei usus est.

III. Quando in Ecclesia sua Cathedrali vel titulari resident, rubro vestiuntur officio assistentes divino: item in processionibus publicis ex urgente necessitate institutis in prædictis Ecclesiis, modò nō sint excepti dies juxta superius dicta.

IV. Extra Urbem & Italiam potissimè quolibet tempore, ut commodum videbitur, Cardinales legati à latere purpureo vel violaceo colore utuntur. Diebus jejunii & indulgentiarum in forma Jubilæi tam intra, quàm extra processionem violaceus habitus defertur.

V. In Jubilæo anni sancti, cum quatuor Urbis Ecclesias visitant, quod tempus illud pœnitentiæ censeatur, viola-

ceo induuntur, ut sub Greg. XIII. Anno salutis 1575. & Clemente VIII. Anno 1600. factum est, cum septem Ecclesias invilerent extra tempus Paschale.

VI. Quando Pontifex equitat solenni situ, ut in Festo Annunciationis Deiparæ, mulis vesti Cardinales simul tunicâ rubrâ induuntur. Extra solennem equitationem pallii usus est, & mossetei supra roquetum cum pileo non Pontificali coloris, quem tempus exigit.

VII. Cum Legatus aliquis Cardinalis, vel recens creatus à Collegis suis deducitur, postquam Urbem intravit, habitu violaceo utuntur: similiter cum mulis vehuntur ad Consistorium publicum: rubro autem, quâdo ad sacella solennia. Extra tempus Adventus, Septuagesimæ, & Quadragesimæ, idem mulo, qui domi no habitus tribuitur; pluvix arcendæ lacerna superinjicitur.

VIII. Quocunq; tempore (exceptis de quibus supra n. 2.) in Ecclesiâ titulari alicujus Cardinalis solennis Missa agitur, habitum rubrum præferent, non obstante, quod Collegæ violaceo induti sunt: postremo nihilominus loco sedebit, nec benedictionem impertiet, nisi fortè idem

iple solegne officium peragat. Si ordinaria Missa dicatur in titulari Ecclesia aliqua, Pontifice absente, puta, in S. Sabinæ in die Cinerum; ad S. Mariam de Minerva in Festo Annunciat B. M. V. vigiliis, vel exequiis propter Principem sæcularem defunctum, Cardinalis ejus tituli eodem cum reliquis colore utetur, tenebitque locum alias sibi debitum.

IX. Cardinales Archipresbyteri trium Ecclesiarum Patriarchalium, S. Joannis Lateran. S. Petri, & S. Mariz majoris privilegiati sunt, eisdemque gaudent prærogativis in Ecclesia sua, quibus alii Cardinales in sua titulari.

X. Qui ex ordinibus religiosis assumpti sunt, ordinis habitum & colorem non mutant, excepto caputio, & bireto, quæ rubri coloris sunt ex Constitutione Greg. XIV. & quia roqueto non utuntur in sacris, ejus loco albam induunt. De Societ. Jesu Patribus aliter dicendum, quia certum habitum non gestant. In *Robor. Card. B. Arm.* eundem cum aliis Cardinalibus non Monachis habitum vidimus, quamvis infra illum nigro ordinis sui & clericali indueretur. *Claudius Vaure in Descrip. Curia Romana c. 21.*

TITULUS XI.

De Legatis Apostolicis.

I. **Q**uia ad Sedem Apostolicam non unius Provincia, sed universi orbis causæ, & negotia deferuntur, nec omnes cognosci & decidi possunt in absentia eorum, quorum

interest, necessitas exigit, per Nuncios & Legatos expedire. Mittuntur itaque auctoritate Pontificia nunc Cardinales, nunc alii de Clero, aut Curialibus Romanis, qui maximè idonei videntur. c. 1. & 2. dist.